

Regeringens proposition

1975/76: 120

om avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna;

beslutad den 12 februari 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att Sverige för ytterligare en femårsperiod erkänner den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som behörig i fråga om tvister rörande tolkningen och tillämpningen av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-02-12

Närvarande: Statsminister Palme, statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Norling, Lidbom, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Lidbom

Proposition om avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ratificerades den 4 februari 1952 av Sverige (prop. 1951: 165). Senare har Sverige också ratificerat fem tilläggsprotokoll till konventionen (prop. 1953: 32 och 1964: 87). Genom det första och det fjärde protokollet har antalet skyddade rättigheter utökats. Det andra protokollet reglerar domstolens behörighet att avge rådgivande yttranden till Europarådets ministerkommitté, och det tredje protokollet innefattar vissa förändringar i förfarandet inför kommissionen. Det femte protokollet gäller sättet för utseende av ledamöter i kommissionen och domstolen.

Den 15 juni 1966 deponerade Sverige hos Europarådets generalsekretärare en förklaring enligt artikel 46 i konventionen av innebörd att Sverige för en tid av fem år räknat från den 13 maj 1966 och under förutsättning av ömsesidighet erkände att i alla frågor om tolkning eller tillämpning av konventionen samt det första och det fjärde tilläggsprotokollet domstolens jurisdiktion skulle vara tvingade i och för sig och utan särskild överenskommelse (prop. 1966: 33). Det svenska erkännandet av domstolens behörighet har senare förnyats för ytterligare en femårsperiod (prop. 1971: 13) och utlöper således den 13 maj 1976. I fråga om bakgrunden till den svenska förklaringen hänvisar jag till vad chefen för justitiedepartementet anförde i prop. 1966: 33.

Förutom Sverige har tretton stater avgett förklaring enligt artikel 46, nämligen Belgien, Danmark, Frankrike, Irland, Island, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Schweiz, Storbritannien, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike.

Irland och Schweiz har erkänt domstolens behörighet för obegränsad tid. Övriga stater har erkänt den för en tid varierande mellan två och

fem år. Danmark, Island och Norge har liksom Sverige erkänt domstolens behörighet under en femårsperiod åt gången. Danmark, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Schweiz, Storbritannien, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike har i likhet med Sverige dessutom uppställt ömsesidighetsvillkor.

I prop. 1971: 13 upplystes att domstolen då hade meddelat utslag i åtta mål och att kränkningar av konventionen hade funnits föreligga i tre av dessa mål. Under den tid som därefter förflutit har domar meddelats i ytterligare sex mål. I tre av dessa mål fann domstolen att vederbörande stat hade brutit mot sina förpliktelser enligt konventionen.

Bland de mål som domstolen har haft att pröva under senare tid har två avsett Sverige. I båda målen uppkom frågan om svenska staten hade brutit mot rätten till föreningsfrihet och mot förbudet mot diskriminering i fråga om de genom konventionen skyddade fri- och rättigheterna. Det ena målet gällde frågan om Statens avtalsverk hade haft rätt att vägra sluta kollektivavtal med en facklig organisation på grund av att denna inte var ansluten till någon av huvudorganisationerna på den statliga arbetsmarknaden. Det andra målet gällde tillämpningen av den på den svenska arbetsmarknaden ofta hävdade principen att retroaktiva löneförmåner inte skall utgå efter en avtalsuppgörelse till medlemmar av facklig organisation som vidtagit stridsåtgärder under avtalsförhandlingarna. I båda målen fann domstolen enhälligt att Sverige inte hade kränkt konventionen.

Sverige har således under sammanlagt nära tio år varit underkastad domstolens jurisdiktion. Av Europarådets arton medlemsstater, vilka alla har ratificerat konventionen om de mänskliga rättigheterna, har fjorton stater godtagit domstolens behörighet. Det är enligt min mening naturligt att Sverige, när den nu gällande förklaringens giltighetstid utlöper, avger en ny förklaring enligt artikel 46 i konventionen, varigenom domstolens behörighet erkännes under en ny femårsperiod. Erkännandet bör även i fortsättningen förknippas med ömsesidighetsvillkor och avse domstolens behörighet enligt såväl konventionen som det första och det fjärde tilläggsprotokollet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna att Sverige avger sådan förklaring som avses i artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna med de begränsningar som jag nyss har angett.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

